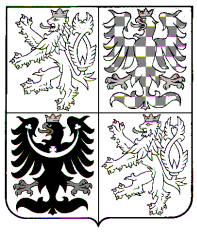

ČESKÁ REPUBLIKA

USNESENÍ

Ústavního soudu

Ústavní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Davida Uhlíře, soudců JUDr. Tomáše Lichovníka a JUDr. Vladimíra Sládečka (soudce zpravodaj) o ústavní stížnosti **Zdravotnické záchranné služby Jihomoravského kraje,** příspěvkové organizace, se sídlem v Brně-Bohunicích, Kamenice 798/1d, zastoupené JUDr. Janem Machem, advokátem se sídlem v Praze 1, Vodičkova 33, proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 26. 2. 2016 č. j. 24 C 3/2011-572, rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 11. 1. 2017 č. j. 1 Co 39/2016-661 a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2018 č. j. 30 Cdo 4630/2017-690, **takto:**

Ústavní stížnost se odmítá.

O d ů v o d n ě n í

I

Stěžovatelka navrhla zrušení v záhlaví uvedených rozhodnutí, neboť má za to, že jimi došlo k porušení jejích práv ve smyslu čl. 31 odst. 1 a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a čl. 90 Ústavy.

II

Ze spisového materiálu vyplývá, že žalobce a) nezletilý [redacted] a žalobkyně b) [redacted] (matka nezletilého) se proti stěžovatelce domáhali omluvy a finanční satisfakce s odůvodněním, že lékař přivolaný po domácím porodu žalobkyně přikázal bez souhlasu rodičů okamžitý převoz zdravého novorozence do nemocnice a tento převoz se uskutečnil za asistence Policie ČR.

V dané věci se jednalo o situaci, kdy žalobkyně b) dne 28. 2. 2010 zhruba v 1.45 hodin ráno po překotném a rychlém porodu porodila doma žalobce a). Porod proběhl bez komplikací, novorozenec byl v pořádku. Rodiče přesto chtěli svěřit odborníkovi přestřižení a ošetření pupeční šňůry, a proto zavolali zdravotnickou záchrannou službu. Přivolaný lékař od počátku projevoval rozhořčení nad tím, že

žalobkyně neodjela včas do porodnice. Ošetřil pupeční šnůru a novorozence jen zběžně prohlédl. Jeho zdravotní stav shledal naprosto v pořádku, což dokládá i zjištěný nejvyšší tzv. Apgar skóre 10. Poté ovšem přikázal okamžitý převoz do porodnice, což rodiče zaskočilo, neboť byla pozdní noční hodina, dítě bylo zdravé a porodnice je od jejich bytu velmi blízko (cca 150 m). Snažili se tedy o domluvu a žádali, aby jim bylo umožněno dostavit se do porodnice sami, nejprve ráno a poté do jedné hodiny. Lékař však tvrdil, že dítě musí vidět pediatr a zavolal policii. Přivolaní příslušníci Policie ČR požadovali, aby se rodiče podřídili příkazu lékaře k převozu. Žalobkyně tedy odjela i s novorozencem do porodnice Fakultní nemocnice Brno. Dětská lékařka při příjmu konstatovala, že dítě je silně podchlazené a musí do inkubátoru. Matka pak s dítětem setrvala v porodnici do 3. 3. 2010, kdy byla propuštěna.

Žalobci v následné žalobě dovozovali, že v jejich případě nebyly naplněny podmínky pro zákonné omezení rodičovských práv ve smyslu § 23 odst. 3 zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu (dále jen „zákon o péči o zdraví lidu“) a požadovali morální a finanční satisfakci. Rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 19. 8. 2011 č. j. 24 C 3/2011-82 bylo žalobě vyhověno co do morální satisfakce v podobě omluvného dopisu pro žalobkyni a co do finančního uspokojení v částce 50 000 Kč pro každého ze žalobců. Ve zbývajících částkách 50 000 Kč pro každého ze žalobců byla žaloba zamítnuta a současně bylo rozhodnuto o náhradě nákladů řízení.

O odvolání stěžovatelky rozhodl Vrchní soud v Olomouci usnesením ze dne 31. 1. 2012 č. j. 1 Co 311/2011-163 tak, že rozsudek soudu prvního stupně byl v napadené části (tj. v části rozsudku, která nebyla soudem prvního stupně zamítnuta) zrušen a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení. Rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 16. 11. 2012 č. j. 24 C 3/2011-347 bylo žalobě vyhověno. K odvolání stěžovatelky rozhodl Vrchní soud v Olomouci usnesením ze dne 27. 6. 2013 č. j. 1 Co 44/2013-437 tak, že rozsudek zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (výrok I.) Odvolací soud současně nařídil, aby v dalším řízení věc projednal a rozhodl jiný samosoudce (výrok II.). Usnesením Nejvyššího soudu ze dne 11. 6. 2014 č. j. 30 Cdo 292/2014-493 bylo dovolání žalobců odmítnuto.

Proti tomuto usnesení Nejvyššího soudu a proti výroku II. usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 27. 6. 2013 č. j. 1 Co 44/2013-437 podali žalobci ústavní stížnost s tvrzením o porušení základního práva na zákonného soudce (k němuž mělo dojít výrokem II. Vrchního soudu) a práva na spravedlivý proces v důsledku údajně přepjatě formalistického postupu Nejvyššího soudu.

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti nálezem sp. zn. II. ÚS 2766/14 tak, že výrok II usnesení Vrchního soudu v Olomouci a usnesení Nejvyššího soudu zrušil (výrok I. a II.). Ve zbytku ústavní stížnost odmítl (výrok III.).

III

Nyní posuzovanou ústavní stížností napadeným rozsudkem (v pořadí již třetím) soud uložil stěžovatelce povinnost zaslat žalobkyni b) omluvný dopis ve znění uvedeném v rozsudku a dále povinnost zaplatit nezletilému žalobci a) částku 50 000 Kč a žalobkyni b) rovněž částku 50 000 Kč.

Soud prvního stupně mj. zdůraznil, že přiznávání morálních ani finančních satisfakcí nespadá do příslušnosti správního soudnictví, neboť daná kompetence

nevyplývá z žádného ustanovení zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního. Přiznávání náhrad za zásah do osobnostních práv je jednoznačně svěřeno soudům v občanském soudním řízení, a to obecně v řízeních ve věcech ochrany osobnosti, tj. v době podání žaloby v prvním stupni před krajským soudem.

K námitce stěžovatelky, zda lékař dovozující svůj postup z § 23 odst. 3 zákona o péči o zdraví lidu, je správním orgánem, za nějž odpovídá obecně stát v režimu zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem (dále jen „zákon č. 82/1998 Sb.“), krajský soud uvedl, že takovou interpretaci považuje za zcela absurdní a v rozporu s ústavně konformní intepretací i Úmluvou o lidských právech a biomedicíně (publikovanou pod č. 96/2001 Sb. m. s.), která směřuje k odklonu od vrchnostenského postavení lékaře a chápání jeho pojetí jako „rozhodovací instituce“. Krajský soud odkázal též na závěry nálezu Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 639/2000 a též na rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 9. 2007 č. j. 4 Ads 81/2005-125, podle kterého výklad, v němž by soud nadal služby zdravotně preventivní péče vrchnostenským charakterem, by zcela popřel jejich smysl a účel. Soud také poukázal na komentářovou literaturu k soudnímu řádu správnímu a na odbornou literaturu týkající se zdravotnického práva. Konstatoval, že podle teorie zdravotnického práva zákrok provedený bez informovaného souhlasu nebo bez jakéhokoli jiného právního důvodu je protiprávní a pacient, do jehož osobnosti bylo takto zasaženo, se může domáhat nároků z titulu ochrany osobnosti (Šustek, P., Holčapek, T.: Informovaný souhlas, Praha: ASPI, 2007, s. 181-184).

Podle krajského soudu spočíval protiprávní zásah do osobnostních práv žalobců zejména v tom, že k jejich převozu nebyl dán zákonný důvod, neboť bylo prokázáno, že dítě nebylo ohroženo na životě či zdraví. Novorozenec byl navíc při převozu nedostatečně zabalen a došlo k jeho podchlazení. Došlo tak k neoprávněnému zásahu do práva na ochranu soukromí a rodinného života, včetně práva matky pečovat o dítě a rozhodovat o péči o jeho zdraví a tomu odpovídajícího práva dítěte na rodičovskou péči; v případě nezletilého žalobce též i neoprávněnému zásahu do práva na zdraví, když stěžovatelka je odpovědná za jeho podchlazení, pro které musel být po příjezdu do porodnice separován od matky a umístěn do inkubátoru.

K odvolání stěžovatelky Vrchní soud v Olomouci rozsudek soudu prvního stupně potvrdil. V tomto již v pořadí třetím rozhodnutí ve věci se odvolací soud ztotožnil se závěry soudu prvního stupně. V odůvodnění uvedl, že soud při výkladu § 23 odst. 3 zákona o péči o zdraví lidu správně vycházel z judikatury Ústavního soudu, resp. z nálezu sp. zn. I. ÚS 1565/14 a rozsudku Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) ve věci *Hanzelkovi proti České republice*.

Dále konstatoval, že provedeným dokazováním nebyly zjištěny naléhavé důvody, pro které by mělo být novorozené dítě ihned po narození odňato matce proti její vůli, zejména nebylo-li shledáno bezprostřední ohrožení. Naopak v době příchodu lékaře bylo dítě zcela v pořádku, včetně tělesné teploty. Postup lékaře, který trval na tom, aby dítě bylo ihned převezeno do nemocnice, a to i bez matky, když matka s tímto nesouhlasila, nebyl správný. Na tom nic nemění skutečnost, že jeho postup byl veden strachem a obavou o osud dítěte v důsledku jeho nedostatečných osobních zkušeností. I když jeho postup byl *lege artis*, nadměrná, zbytečná péče, která z logiky věci nemůže *být non lege artis,* může na druhé straně představovat neoprávněný zásah do osobnostních práv dotčených osob, konkrétně do jejich soukromí.

Dovolání stěžovatelky Nejvyšší soud napadeným usnesením odmítl, neboť dospěl k závěru, že otázky, které stěžovatelka formulovala, nemohou založit přípustnost dovolání podle § 237 o. s. ř., neboť na jejich zodpovězení napadené rozhodnutí ve smyslu § 237 o. s. ř. dílem nezávisí, dílem jde o otázku, která již v rozhodovací praxi dovolacího soudu byla vyřešena.

IV

Námitky stěžovatelky lze shrnout do následujících okruhů. Především nesouhlasí se závěrem dovolacího soudu a namítá, že otázky, které formulovala ve svém dovolání, nebyly dosud v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu řešeny. Těmi jsou: otázka aplikace rozhodnutí ESLP ve věci *Hanzelkovi proti České republice* a nálezu sp. zn. I. ÚS 1565/14; otázka, zda lékař, který plní náležitě své profesní povinnosti, může tímto jednáním zasáhnout do práva na ochranu osobnosti; otázka, zda pouhé členství soudního znalce ve spolku může zakládat jeho podjatost a je důvodem k tomu, aby obecný soud odmítl provést důkaz znaleckým posudkem tohoto znalce; otázka aplikace § 23 odst. 3 zákona o péči o zdraví lidu na situaci, kdy je lékař zdravotnické záchranné služby přesvědčen o ohrožení života a zdraví dítěte. Podle stěžovatelky v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu nebyla řešena také otázka aplikace čl. 8 Úmluvy o lidských právech a biomedicíně, stejně jako aplikace čl. 6 odst. 5 této úmluvy. Stěžovatelka uvádí, že posouzení všech těchto otázek, které dosud v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu posuzovány nebyly, přitom rozhodně mohlo mít zcela zásadní význam na rozhodnutí ve věci, která byla předmětem dovolání.

Druhý okruh stěžovatelčiných námitek představuje tvrzení, které uplatnila již před soudem prvního a druhého stupně, tj. že napadenými rozhodnutími bylo zasaženo do jejího práva na zákonného soudce ve smyslu čl. 38 Listiny, neboť soudy rozhodovaly o majetkové újmě vedlejších účastníků přes zjevný nedostatek jejich věcné působnosti. Podle stěžovatelky má rozhodnutí lékaře podle čl. 23 odst. 3 zákona o péči o zdraví lidu povahu autoritativního zásahu do práva zákonných zástupců nezletilého dítěte vyslovit, resp. odepřít souhlas k poskytnutí zdravotní péče z moci úřední. V tomto smyslu je takové rozhodnutí pojmově rozhodováním ve smyslu § 1 správního řádu a má přinejmenším povahu správního rozhodnutí *sui generis*. Z tohoto důvodu by za újmu způsobenou takovým rozhodnutím měl nést odpovědnost stát podle zákona č. 82/1998 Sb. a nikoli příslušný lékař.

Stěžovatelka dále namítá, že soudy v dané věci nerespektovaly čl. 3 Úmluvy o právech dítěte (publikované pod č. 104/1991 Sb.) a čl. 31 věty první Listiny, a tedy zájem dítěte jako přední hledisko při jakékoli činnosti týkající se dětí. V daném případě lékař zdravotnické záchranné služby podle stěžovatelky zcela v souladu se svými profesními povinnostmi, tj. *lege artis* rozhodl, že je v nejlepším zájmu nezletilého dítěte vyšetření alespoň odborným lékařem neonatologem s ohledem na okolnosti porodu a prostředí, ve kterém při porodu došlo i k možnému podchlazení. Podle stěžovatelky to byla naopak žalobkyně, která se dopustila protiprávního zásahu do osobnostních práv svého dítěte, tedy do práva na ochranu jeho života a zdraví, když odmítala lékařem doporučenou a - jak se podle stěžovatelky později prokázalo - zcela důvodně indikovanou péči.

A konečně další okruh představuje podrobnou polemiku stěžovatelky se skutkovými i právními závěry učiněnými soudy při posuzování dané věci, kdy stěžovatelka předkládá svou představu o výkladu jednotlivých otázek a požaduje

na Ústavním soudu, aby této její představě přisvědčil a to včetně apelování na význam jeho rozhodnutí pro budoucí chování lékařů v obdobných situacích.

V

Krajský soud ve svém vyjádření k ústavní stížnosti uvedl, že v demokratickém právním státě nestojí lékař nad zákonem, a je tudíž nemyslitelné, aby docházelo k nedobrovolným zdravotním transportům zdravých lidí bez právního důvodu. Pokud se tak stalo protiprávním jednáním stěžovatelky v posuzovaném případě, musí existovat možnost poškozených domoci se zadostiučinění za vzniklé bezpráví. Krajský soud dále konstatoval, že argumentace stěžovatelky, podle níž je lékař „úřední osobou“, jeho rozhodnutí „správním rozhodnutím“ a postup lékaře „výkonem veřejné moci“, ve svém důsledku zpochybňuje nepřípustně vrchnostenský způsob uvažování stěžovatelky. Stejně jako v napadeném rozhodnutí zdůraznil nutnost existence právního důvodu pro zásah do rodičovských práv.

Pokud jde o námitky stěžovatelky týkající se roviny skutkové a důkazní, krajský soud odkázal na odůvodnění svého rozhodnutí a uvedl, že je přesvědčen, že se při zjišťování skutkového stavu nedopustil žádného protiústavního excesu, který by mohl opodstatněně představovat zásah do práva stěžovatelky na spravedlivý proces. Vyjádřil se též k námitkám stěžovatelky obsaženým v ústavní stížnosti. Závěrem zdůraznil, že účelem převozu dítěte do nemocnice nebyla ochrana dítěte před konkrétním, skutečným a bezprostředním ohrožením života či zdraví, nýbrž především hypotetická ochrana lékaře a stěžovatelky před situací, kdy by později došlo ke zhoršení dobrého zdravotního stavu dítěte.

Vrchní soud v Olomouci ve svém vyjádření k ústavní stížnosti pouze konstatuje, že se jednalo o jeho třetí rozhodnutí ve věci, kdy v prvních dvou vydaných rozhodnutích zaujal stanovisko příznivé pro stěžovatelku. Ke změně tohoto postoje jej vedla „nově se objevivší judikatura“ Ústavního soudu a ESLP, na kterou v odůvodnění svého rozhodnutí odkázal.

Nejvyšší soud se ve svém vyjádření uvedl, že tvrzení stěžovatelky o porušení jejího práva na spravedlivý proces z důvodu odmítnutí jejího dovolání pro nedostatek dovolacích důvodů nemá oporu v jeho napadeném usnesení a stručně shrnul klíčové body jeho odůvodnění. Konstatoval, že stěžovatelka v dovolání neuvedla některé z otázek uvedených v ústavní stížnosti, čímž vyloučila jejich přezkum dovolacím soudem (jako např. otázku, zda převoz novorozence do nemocnice je výkonem veřejné moci a zda by za případnou újmu související s tímto rozhodnutím byla odpovědná Česká republika, charakter tohoto úkonu jako správního rozhodnutí, které lze přezkoumat pouze před soudy ve správním soudnictví či otázku porušení čl. 31 Listiny a čl. 3 Úmluvy o právech dítěte). Tímto postupem stěžovatelka nevyčerpala efektivně procesní prostředek k ochraně svého práva, a tedy ve skutečnosti předpokládala, že napadená rozhodnutí soudů nižších stupňů podrobí Ústavní soud dalšímu instančnímu přezkumu.

VI

Ústavní soud nepovažoval za nutné zasílat obdržená vyjádření stěžovatelce k replice, neboť neobsahovala žádné nové závažné skutečnosti nebo argumentaci, která by měla vliv na posouzení věci.

Ústavní soud posoudil argumentaci stěžovatelky, vyjádření účastníků, obsah napadených rozhodnutí a dalších listinných pokladů a dospěl k závěru, že jde o návrh zjevně neopodstatněný, a proto jej odmítl.

VII

Podle ustanovení § 43 odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), musí být usnesení o odmítnutí návrhu podle odstavců 1 a 2 písemně vyhotoveno, stručně odůvodněno uvedením zákonného důvodu, pro který se návrh odmítá, a musí obsahovat poučení, že odvolání není přípustné.

Pokud jde o napadené usnesení Nejvyššího soudu, kterým bylo odmítnuto dovolání stěžovatelky pro nepřípustnost, Ústavní soud konstatuje, že dovolací soud své rozhodnutí řádně a srozumitelně odůvodnil. V odůvodnění konstatoval, že dovolací otázky formulované stěžovatelkou v dovolání nemohou založit přípustnost dovolání podle § 237 o. s. ř., neboť na jejich zodpovězení napadené rozhodnutí dílem nezávisí, dílem jde o otázku, která již v rozhodovací praxi dovolacího soudu byla vyřešena.

Odvolací soud vyšel ze skutkového zjištění soudu prvního stupně, že v řízení bylo prokázáno, že neexistovaly žádné obzvláště naléhavé důvody, pro které by mělo být zcela zdravé novorozené dítě odňato matce proti její vůli, a dokonce odvezeno do nemocnice bez její přítomnosti a že motivací lékaře nebyl tedy špatný zdravotní stav dítěte, ale skutečnost, že se dítě nenarodilo v porodnici, ale v domácím prostředí. Ztotožnil se proto i se závěrem odvolacího soudu, že v posuzovaném případě nebyly splněny podmínky, za nichž je podle ustanovení § 23 odst. 3 zákona o péči o zdraví lidu ošetřující lékař oprávněn rozhodnout o provedení výkonu. V dané věci tak převozem dítěte do nemocnice, a to i nezávisle na motivaci lékaře, došlo k neoprávněnému zásahu do osobnostních práv žalobců.

Podle dovolacího soudu stěžovatelka postavila svou dovolací námitku v podstatě na polemice se skutkovými zjištěními, z nichž vyšly soudy obou stupňů, tj. fakticky a nepřípustně brojí proti skutkovým zjištěním odvolacího soudu (§ 241a odst. 6 o. s. ř.), což činí její dovolání nepřípustným. Případná neoprávněnost zásahu nemůže být vyloučena tím, že původce neoprávněného zásahu jednal v dobré víře (např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 1999 sp. zn. 30 Cdo 531/99). Přípustnost dovolání tak nemůže založit ani námitka, že lékař byl přesvědčen, že převoz nezletilého na neonatologické oddělení je v jeho nejlepším zájmu.

Dovolací soud se vyjádřil také k případným vadám řízení, které by mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Uvedl, že k nim dovolací soud přihlédne, jen je-li dovolání přípustné; samy o sobě nejsou způsobilé založit přípustnost dovolání.

Pokud je o dovolání do výroku o náhradě nákladů řízení, v této části dovolání stěžovatelky postrádalo jakékoli zdůvodnění a z tohoto důvodu nenaplnilo náležitosti vyplývající z § 241a odst. 2 a 3 o. s. ř.

Co se týče námitky, podle níž je předmětné rozhodnutí lékaře správním rozhodnutím *sui generis* a za případnou újmu způsobenou takovým rozhodnutím by měl nést odpovědnost stát podle zákona č. 82/1998 Sb., resp. otázku věcné legitimace v daném sporu, vyjádřil se k ní podrobně a adekvátně již krajský soud.

Ústavní soud k tomu dodává, že krajský soud při svém výkladu vycházel z nálezu sp. zn. I. ÚS 1565/14, v němž Ústavní soud vyslovil závěr, že občanskoprávní žaloba na ochranu osobnosti je účinným prostředkem v případě tvrzeného porušení osobnostních práv postupem nepřiměřeným k ochraně zdraví či života v souvislosti s porodem. Ústavní soud v uvedeném nálezu konstatoval, že pokud by se prokázalo, „*že zákroky, proti kterým stěžovatelka brojí, byly provedeny bez jejího svobodného a informovaného souhlasu a nebyly přiměřené k ochraně zdraví a života nenarozeného dítěte, došlo k porušení jejích osobnostních práv chráněných § 11 starého občanského zákoníku (k předmětným událostem došlo před účinností nového občanského zákoníku). Případné porušení práva stěžovatelky na ochranu jejího soukromí je tedy reparovatelné pomocí civilněprávní žaloby na ochranu osobnosti*.“

V nálezu sp. zn. IV. ÚS 639/2000, na který krajský soud také odkazuje, pak Ústavní soud uvedl, že jednání lékařky, která vydala příkaz k neoprávněnému zdravotnímu transportu podle § 23 odst. 4 písm. b) zákona o péči o zdraví lidu, nelze považovat za akt orgánu veřejné moci. Současně i v tomto rozhodnutí Ústavní soud stěžovatelku, která byla přes svůj nesouhlas na základě příkazu ke zdravotnímu transportu, vydaném obvodní lékařkou stěžovatelky, za asistence policie převezena k vyšetření do psychiatrické léčebny, odkázal na možnost domáhat se ochrany před zásahy do osobnostních práv v civilním soudním řízení.

Z uvedené judikatury je zřejmé, že jednání lékaře podle § 23 zákona o péči o zdraví lidu nelze považovat za rozhodnutí orgánu veřejné moci. Ústavní soud dodává, že jednání lékaře (v daném případě) považuje za nevrchnostenský pečovatelský úkon, byť problematicky provedený. A ačkoliv obsahuje veřejnoprávní prvky (plnění veřejnoprávní povinnosti ochrany zdraví), lékař zde nevystupuje jako správní orgán, ale jako představitel instituce, která plní veřejné úkoly. Účinným prostředkem ochrany je v takových případech právě občanskoprávní žaloba na ochranu osobnosti.

Pokud jde o polemiku stěžovatelky se skutkovými zjištěními, a především s jejich hodnocením, Ústavní soud ve své judikatuře konstantně zdůrazňuje, že není povolán k přehodnocování důkazů či výkladu podústavního práva. Ústavní soud v této souvislosti pouze zdůrazňuje, že při posuzování dané věci je rozumné poměřit otázku existence neoprávněného zásahu do soukromí postupem lékaře zdravotní záchranné služby, resp. otázku náhrady nemajetkové újmy za takový postup, s nejvýznamnějšími fakty, které v daném řízení vyšly najevo. Jde především o skutečnost, že nebylo shledáno nejen bezprostřední ohrožení dítěte na životě či zdraví, ale ani žádné jiné naléhavé důvody, pro které by dítě mělo být okamžitě i s matkou i přes její nesouhlas převezeno do porodnice. Naopak dítě bylo v době příchodu lékaře záchranné zdravotní služby zcela v pořádku, včetně jeho teploty a bylo u něj zjištěno nejvyšší možné tzv. Apgar skóre. Významná je také skutečnost, že matka neodmítala kontrolu v porodnici, ale odmítala se tam dostavit ihned a snažila se o domluvu v tom smyslu, že přijde během několika hodin, posléze do jedné hodiny.

Na straně druhé stěžovatelce se nepodařilo (a to i přesto, že věc byla posuzována třikrát před soudem prvého a druhého stupně a dvakrát Nejvyšším soudem) prokázat bezprostřední ohrožení dítěte, pro které by novorozené dítě mohlo být ihned po narození odňato matce proti její vůli, a tedy ani prokázat oprávněnost svého postupu po narození dítěte.

Za takových skutkových okolností jsou napadená rozhodnutí v souladu jak s nálezem Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 1565/14, tak s rozsudkem ESLP *Hanzelkovi vůči České republice*. V uvedeném nálezu Ústavní soud uvedl, že právo rodící matky na nedotknutelnost její osoby v ústavněprávní rovině omezit lze za předpokladu, že je skutečně (alespoň s vysokou pravděpodobností) život a zdraví plodu bezprostředně ohrožen a provedené zákroky jsou přiměřené sledovanému účelu záchraně života a zdraví nenarozeného dítěte. Obdobně v citovaném rozsudku ESLP konstatoval, že odnětí dítěte matce proti její vůli ihned po narození „představuje extrémně tvrdé opatření“, pro které musí být prokázána „existence obzvláště naléhavých důvodů“. Tyto podmínky, jak vyplývá z uvedených skutečností, nebyly v dané věci naplněny.

Stěžovatelka apeluje na Ústavní soud, že rozhodnutí v posuzovaném případě představuje obecnou hrozbu. Pokud bude - podle jejího názoru - lékař zdravotnické záchranné služby přesvědčen o tom, že je nutné zasáhnout i bez souhlasu rodičů ve prospěch záchrany života a zdraví nezletilého dítěte či novorozence, měl by se zdržet aktivity, neboť mu hrozí, že on nebo jeho zaměstnavatel ponese právní odpovědnost za zásah do osobnostních práv rodičů. Ústavní soud k tomu uvádí, že ve své judikatuře zásadně vychází z principu individuálního posouzení specifických okolností každého konkrétního případu, což znamená, že ke každému případu přistupuje individuálně s ohledem na konkrétní okolnosti dané věci.

V posuzované věci je tedy ústavně konformním závěrem výše uvedený princip, podle kterého je v případě odnětí dítěte matce proti její vůli ihned po narození nutné prokázat existenci zvláště naléhavých důvodů pro takový postup, resp. prokázat, že je skutečně (alespoň s vysokou pravděpodobností) život a zdraví plodu bezprostředně ohrožen a provedené zákroky jsou přiměřené sledovanému účelu záchraně života a zdraví nenarozeného dítěte. Dodržení této podmínky je pak nutné zkoumat v každém jednotlivém případě. Závěr vyslovený Ústavním soudem není tedy možné paušálně vykládat tak, jak se zjevně domnívá stěžovatelka, tj. že pro lékaře je vhodnější v případě ohrožení života a zdraví dítěte nezasahovat, aby se lékař nebo jeho zaměstnavatel vyhnul odpovědnosti za případný neoprávněný zásah. Takový výklad nelze v žádném případě akceptovat a předmětná kauza, probíhající již od roku 2010, svědčí právě o náročnosti posuzování daných otázek a o nutnosti individuálního přístupu.

Na základě výše uvedeného Ústavní soud ústavní stížnost mimo ústní jednání a bez přítomnosti účastníků podle ustanovení § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu jako návrh zjevně neopodstatněný odmítl.

Poučení: Proti usnesení Ústavního soudu není odvolání přípustné.

V Brně dne 26. března 2019

JUDr. David Uhlíř, v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Lenka Kubacká